

AS VIDAS “PARALELAS” DO PILOTO E O XENERAL TELLA

Afonso Eiré
Xornalista.

RESUMO

O Heli Tella era o amo da Familia de Xosé Castro Veiga. Tella foi condenado por sublevarse contra a República, pero tivo mañas para poder participar desde o primeiro momento no Alzamiento Nacional. Xosé Castro Veiga apuntouse voluntario para facer carreira militar.

Xosé Castro defendería a República, sendo condenado, Heli de Tella, chegou a xeneral. Un loitou no bando dos vencidos, o outro dos vencedores. Pero, finalmente, as súas angueiras, derrubar a Franco, coincidirían. O amo como conspirador. O caseiro como guerrilleiro. Do xeneral hoxe poucos se lembran, o guerrilleiro á ben coñecido co nome de O Piloto.

PALABRAS CLAVE:

Guerrilla-Guerra Civil-República-Alzamiento-Atentados-O Corgo-Adai.

LIMIAR

O Corgo ten dous fillos esgrevios e ben coñecidos. Un é Xosé Castro Veiga, coñecido por O Piloto. O último guerrilleiro morto en combate en todo o Estado. Sen dúbida un referente na loita antifranquista. O outro é Heli Rolando de Tella, que foi un dos xenerais máis laureados durante a Guerra Civil e que, máis tarde caería en desgraza. Este fixo os cartos para construír o Pazo de Adai, conspirando logo contra Franco. O Piloto deixou a vida para derrubalo. Xosé Castro era caseiro. Heli de Tella era amo. As súas vidas entrecruzáronse pero cada un estaba onde tiña que estar.

AS VIDAS “PARALELAS” DO PILOTO E O XENERAL TELLA.

Mentres no bando republicano se encerellan en liortas de como poñerlle fin á guerra mediante un pacto de rendición, o 13 de febreiro de 1939, Francisco Franco promulga un decreto que condena ao cárcere a calquera que se resistira ao Exército desde o 1 de outubro de 1934 ata o 18 de xullo de 1936, e desde entón ao “Glorioso Movimiento Nacional”. Significaba que serían penados simplemente os que participaran no levantamento asturiano de 1934 e os soldados enrolados no exército republicano, aínda que fose en levas.

Cumprindo este decreto, logo da rendición de Madrid, uns 300.000 combatentes republicanos víronse internados en campos de concentración. Ás poucas semanas, as autoridades franquistas comezan unha quenda de clasificación. Decidían se os poñían en liberdade, se os obrigaban a reengancharse e volver facer tres anos de servizo ou se agardaban a ser xulgados. Non sabían que facer con tantos presos.

Cinco consellos de guerra sumarísimos de urxencia comezaron a funcionar, sentenciando entre 200 e 300 presos por día. Un 25 % das condenas eran a pena de morte.

Xosé Castro Veiga tivo sorte. Só lle impuxeron 30 anos de cadea.

O seu delito non era só o de ser cabo do exército republicano, senón que a súa cartilla militar facía constar que entrara como soldado voluntario.

Salvouno da cadea perpetua ou da pena de morte que o seu ingreso no exército se producise antes do 18 de xullo, data do “Glorioso Alzamiento Nacional”.

Naqueles tres anos de guerra, aquel voluntario de 16 anos, fixérase xa un home, formándose en todos os sentidos. Os cursos de especialización en mecánica que realizara e, logo, os de cabo e cabo primeiro déranlle unha bagaxe non só técnica senón cultural.

A súa afouteza e disposición foron vistos polos comisarios políticos do PCE, que comezaron a incorporalo ás charlas e aos programas de instrución política, pasándolle libros e documentos e apuntándoo a un seminario de “marxismo”.

No 1938 xa colaboraba na confección de panfletos para levantarlle a moral á tropa. Traballo que acrecenta cando, logo de caer Cuatro Vientos en mans inimigas, é trasladado primeiramente a Barajas e, logo, a Madrid capital. Serve no edificio de Nuevos Ministerios, último reduto do PCE en Madrid, no recentemente constituído Consello de Defensa.

Os comunistas de Madrid comezaran a prepararse ante os rumores dunha posíbel traición dos comandantes do Exército Popular.

A situación na capital era realmente xebre, a fame mesturábase coa miseria, o medo e a desconfianza, o que aumentaban os desexos do Coronel Xefe de Madrid de pórllle fin a unha resistencia que el analizaba como inútil.

A sublevación de Casado deixa ao presidente Negrín desconcertado. Trata de evitar o conflito, pero os comunistas quedan só nas súas accións. Negrín e os máis importantes dirixentes do PCE dan a España por perdida e deciden non resistir o golpe de Casado. Pero os comunistas de Madrid e os seus aliados, entre os que se atopaba Xosé Castro Veiga, comezan unha violenta loita polas rúas contra os "casadistas", chegando a controlar a capital.

Non sabía o coronel Casado que Franco, o 18 de febreiro, xa declarara ante os seus partidarios que non aceptaría unha paz condicionada, nin sequera se viña a proposta de Francia ou de Gran Bretaña.

O 23 de marzo, os enviados de Casado están en Burgos para negociar. Franco esixe a rendición total e sen condicións. A vinganza é o único que ten en mente desde o comezo da guerra e pretende a aniquilación total do inimigo.

O pazo do xeneral Tellá en Adai

Se a República resistira dúas semanas máis ao golpe de Casado, a súa situación internacional poderíase modificar. O 15 de marzo de 1939, Hitler invade definitivamente Checoslovaquia ignorando os acordos de Múnic asinados con Gran Bretaña e Francia en setembro de 1938. O primeiro ministro británico Neville Chamberlain abriu os ollos e garántelle a Polonia que unha acción alemá contra este país levaría aos ingleses á guerra. Podería pasar o mesmo coa República española, pero o Goberno só existía nominalmente e, a partir de agora, as democracias europeas deberían tratar coa España de Franco.

No mediodía do 28 de marzo de 1939, o 1º Exército Nacional entra en Madrid e ocupa os edificios gobernamentais sen resistencia. Alí atoparon a Xulián Besteiro, o socialista máis visíbel da Xunta de Defensa, que se negara a abandonar Madrid. Casado, pola contra, xa estaba en Valencia.

Xosé Castro Veiga entra nun campo de concentración, arrestado. O xeneral Heli Rolando de Tellá é nomeado gobernador militar de Lugo, instalándose coa súa familia en Adai, no Corgo, onde vivían os seus pais, Policarpo de Tellá e Mercedes Cantos.

Caseiro e amos en Adai

Os pais de Xosé Castro Veiga son caseiros dos Tellá nas súas propiedades de Boelle. Viven nunha cachamúa dos amos cos seus fillos Manuel, Carme, Luís, Otilia e Elías. Segundo van medrando, os fillos teñen que ir buscando a vida, pois nin as oito vacas que aparcebaron, nin a propiedade dan para manter tantas bocas, aínda que si para traballar arreo. E por moito que muden de amo, cambian para a propiedade dos Pumariños, unha familia de cegos, non mudaba moito a súa situación (Mudas de amo, non de ladrón).

Traballan á metade. O 50% do leite, dos becerros e das colleitas de centeo e millo, tamén de patacas e fabas, teñen que entregárselles aos amos, que deberán recibilas na porta ao rematar cada temporada. Tamén lles terán que cegar dous porcos cada ano, que non deberán pesar menos de cen quilos. Para Nadal, catro capóns e catro coellos. E cinco ducias de ovos para as festas. Os amos cedíanlles casa e as terras para traballar, así como os apeiros necesarios.

Unhas condicións normais naqueles tempos para os que non teñen terras de seu. Os fillos son unha axuda, pero non teñen futuro traballando no que non é propiedade súa. Os amos, ás veces, tratan de mirar por eles e procurarlles acomodo en traballos de criados de servir.

Os irmáns máis novos do matrimonio de Ramón Castro e Francisca Veiga, Manuel e mais Elías, nas costas escrito a carga do traballo, rematarán instalándose en Lugo. O primeiro en Monteirón, o segundo en San Roque, poñendo negocios de seu. Luís e Otilia marchan para Francia, vivindo en Amiers. Carme casa e emigra para Madrid. Vén para A Coruña e, finalmente, asenta en Vigo.

Pero o Pepiño era algo especial. Espelido. Sabía ler e escribir e era capaz de montar, desmontar,

arranxar ou facer calquera trebello ou aparello e, sobre todo, tallar madeira como se fose un escultor.

Os amos sabían ben, pois traballaba en Adai por tempadas. Chamábano cando facía falta para arranxos e cousas domésticas. O Pepiño andaba de aprendiz de carpinteiro. Pero quería ser piloto de aviación.

Non é fácil no 1931 así que Policarpo Tella, que sabe as angueiras do rapaz, decide que o mellor é darlle polo seu pau e que se aliste de voluntario de aviación. É ben difícil que logre ser piloto, pero poderá aprender a mecánico e, cando acabe o servizo, terá un xeito a vida. Nunha das visitas do seu fillo, Heli Rolando pídelles que arranxe todo.

O deveso por ser piloto víñalle ao Pepiño desde 1930 cando, cos seus irmáns máis vellos e veciños, se desprazaron a Chá de Santa Marta, unha meseta situada entre Láncaa e Sarria onde acondicionaran unha pista de aterraxe e instalaran uns hangares para avións. Os biprazas Bregue e os monoprazas Newpor utilizaban aquela chaira como campo de manobras e de arriscadas exhibicións aéreas.

A Chá converteuse nunha romaría para toda a comarca e, aínda, para xente de Lugo. Sobre todo para nenos e vellos que quedaban pampos ao veren voar os avións e, xa non digamos, cando os ollaban facer as reviravoltas, bucles ou picados.

Os murmurios escoitábanse desde Touville e A Lama, case tan fortes como o ruído dos avións cando engalaban ou subían a pino procurando as nubes.

Pero o Pepiño de Boelle non só lles perdera o medo aos avións, senón que aquel día na Chaira soñara, como moitos outros rapaces, con ser piloto.

Así é como Xosé Luís Castro Veiga entra aos 16 anos de voluntario no Corpo de Aviación, sendo destinado ao aeródromo de Cuatro Vientos en Madrid. Estamos a falar de comezos do ano 1932.

Os pais do Pepiño arelaban que o rapaz puidese vir para o aeródromo preto da casa. Pero aquel recinto militar non durou moito. No 1934, por mor da Revolución de Asturias, levaron os avións para a base de León e o campo quedou abandonado entre a decepción da xente da comarca que

acusaba os cregos (estamos na República) de pretender que existise un único aeroporto, o de Santiago. Aos rapaces quedoulles construído un campo de fútbol.

Tella, conspirador irredento.

Aquel Nadal de 1931 foi a última vez que Heli Rolando apareceu por Adai, pola casa dos seus pais. Regresa no 1939, vitorioso. Nunca volvería ter contacto co Pepiño dos caseiros.

Na famosa Estela de Adai (50 anos a. C.) está gravado un home loitando contra un oso e dúas pombas e unha noitarega fitando.

No 1932, Heli únese ao xeneral Sanjurjo no seu intento de rebelión que pasará a historia como a Sanjurjada. A Tella detéñeno e encadéanos, primeiramente no Castelo de Santo Antón, na Coruña. Logo en Madrid, pasando por Guadalajara, para rematar confinado en África, na penitenciaría de Villa Cisneros. O Goberno da República sabía que non só seguía badiando cun golpe de estado, senón que aquela rebelión frustrada só lle acrecentara a ansia de vinganza.

“Foi un predestinado cara ao épico, pois xa recibira na pía bautismal o nome de Rolando, o Cid de Roncesvalles. A súa vida constituíu unha permanente aventura de proxección romántica atravesada por zonas escuras entre brillantes momentos estelares”. Así o definen na enciclopedia Crónica de la Guerra española.

Heli Rolando de Tella e Cantos de Uz (o de Uz engadiríallo co tempo, o mesmo que o e) naceu en Adai no 1888. Aos 19 anos ingresa na Academia de Infantaría de Toledo logo dun exame e de que máis de seis xamóns corran cara a Lugo e algúns non pararan até Madrid e remataran no Alcázar manchego. O rapaz xa tiña moitas batallas na cabeza. Buscaba aventuras e non lle chegaba cos vorcallóns coas criadas, nin entrar pola porta Miña en Lugo as fins de semana, mandar nos criados e recoller estación tras estación as rendas como facía seu pai.

Correr no cabalo, saltando valos, sebes e regatos só era un desafogo que levaba a que o seu pai lle roñase por maltratar o animal. Traballar? Traballar só era para probes e desgraciados que non saben que facer das súas vidas.

Logo de tres anos de aprendizaxe e disciplina, que non se lle pega moito, sae coas estrelas de tenente cara á praza de Zocodover, con destino a Zamora.

Alí coñece a María do Carmo Alonso e Iglesias, coa que contrae matrimonio en segundas nupcias cando xa conta con 29 anos. A primeira muller, que non aparece nas biografías "oficiais" fora unha veciña.

Pouco despois, é destinado a Marrocos por pedimento propio. Xa como capitán de infantaría forma parte do grupo de Forzas Regulares Indíxenas de Alhucemas Número 5, participando, entre outras batallas, na reconquista do Monte Gurugú no 1921.

Tres anos despois, logo do combate do Collado Dar-Raid, é condecorado coa Cruz Laureada de San Fernando e coa Medalla Militar Individual, as dúas máximas distincións, con paga.

Tamén ascende a tenente coronel por méritos de guerra. Con este grao participa na Sanjurjada no 1932. Aínda non pasa un ano na penitenciaría de Villa Cisneros, pois os seus amigos conspiradores logran trasladalo o 1 de xaneiro de 1933 ao hospital de Las Palmas. Desde aí, de novo, ao hospital xeral de Carabanchel. Do hospital de Madrid consegue saír baixo liberdade vixiada.

Non o debían vixiar tanto nin estar tan enfermo pois o 17 de xullo de 1936, Heli Rolando de Tellá, coñecedor dos plans que están a preparar ao outro lado do estreito xibaltareño, logra pasar ao protectorado marroquí para sumarse ao alzamento.

Non só iso, senón que é un dos primeiros oficiais en pasar de novo á península. O mesmo 18 de xullo ponse á fronte da coñecida como 3ª Columna de África e, desde Sevilla, consegue as primeiras vitorias dos sublevados en Andalucía.

Esta columna forma parte logo da denominada Columna de Madrid, tamén coñecida como Exército Expedicionario. No seu avance, conquista localidades como Badaxoz, co rastro de miles de asasinatos na praza de touros, e Mérida, cidade que o nomearía fillo adoptivo predilecto no 1941.

A distinción viríalle moi ben pois, mentres constrúe o Pazo de Adai, recibe de Mérida porcos enteiros, chamuscados, non escaldados como era costume na zona, para manter os obreiros.

Despois de abandonar Estremadura, diríxese a Toledo, sendo un dos "gloriosos" liberadores do Alcázar e ocupando por uns meses o cargo de gobernador militar da praza. Como tenente coronel, xunto ao xeneral Varela, comeza o asedio de Madrid á fronte dunha columna.

Naquel Madrid do non pasarán e das liortas entre socialistas, anarquistas e comunistas, resiste Xosé Castro Veiga aliñado con aqueles que poñen máis empeño na defensa. Por unha vez, as cousas están claras. O caseiro loita no bando popular-republicano. O amo no nacional-fascista.

No 1937, o coronel Tellá marcha cara a Zaragoza e, ascendido a xeneral, ponse ao mando da 63 División na que combatían moitos soldados de Lugo. Rematada a guerra, é nomeado gobernador militar de Lugo, e instálase coa súa familia en Adai, comezando a construción do que hoxe coñecemos como Pazo de Adai.

O 11 de outubro de 1941 condecórano coa Gran Cruz da Real e Militar Orde de San Hermenexildo e é nomeado gobernador militar da praza e provincia de Burgos. Con esta folla de servizo, coa súa fama e con estes cargos podería axudar o seu criado por algún tempo, Xosé Luís Castro Veiga.

Os seus pais intercederon ante el cando era gobernador militar de Lugo. Fixo algo? Moveuse para sacalo da prisión de Carabanchel? Molestouse en realizar algunha chamada cando o xuízo sumarísimo?

Bo rapaz o Pepiño de Boelle.

Xosé Luís Castro Veiga, "O Piloto"

O Piloto aprendera nas súas clases de marxismo que “a guerra foi provocada polos xenerais e dirixida polo sector máis retrógrado da sociedade que non tolera ningún avance que poña en perigo nada dos privilexios da súa caste. Hai traballadores que, alienados, compórtanse como se tivesen medo a que lles roubasen o que non teñen”. O Pepiño de Boelle era un bo rapaz... Até que lle deu polo que lle deu logo da guerra. Así o certifica o alcalde do Corgo, Xosé Abuín, a requirimento do xuíz do Xulgado Militar Eventual Número 1 de Lugo.

“... Que o bandoleiro Xosé Castro Veiga (a) Piloto se ben no político e moral e no social non se revelou como de mala conduta no tempo que permaneceu neste municipio, que só foron os primeiros anos da súa mocidade, ou sexa, até antes de corresponderlle ser alistado, en cuxa época, ano de 1936, estaba servindo como voluntario na Aviación Militar de Cuatro Vientos, e outra pequena temporada logo da liberación de Madrid, e outra pequena temporada tamén volveu residir neste municipio, transcorrendo nestas dúas tempadas outra tamén pequena, que estivo ausente deste municipio sen saberse onde estivo, de informes adquiridos resulta que se ten a sospeita case xeral de que a súa conduta tamén é mala neses aspectos de político-social e moral, xa que se ten a crenza de que se dedica á bandidaxe, cometendo atracos que, en moitos casos, son sanguinientos.

Para que así conste, asino a presente o 17 de marzo de 1951”.

Cando Xosé Castro Veiga sae indultado e abandona a prisión de Carabanchel e vén vivir unha tempada a Boelle, o xeneral Tella estaban en case idéntica situación: ambos eran desafectos ao réxime de Franco. Xosé Castro Veiga era pobre e

Tumba de O Piloto en San Fiz de Asma (Chantada)

republicano, por iso estaba perseguido polos falanxistas da contorna, polo que decide escapar de novo a Madrid, onde vivía a súa irmá Carme. Heli Rolando de Tella, rico e monárquico, pero non menos odiado polos falanxistas, resiste no seu pazo.

A carreira do xeneral Tella vén abaixo. Ramón Ferreiro Rodríguez, ex gobernador civil de Lugo e xefe provincial da FET e das JONS, denuncia, conseguindo que outros falanxistas de Lugo e da contorna avalen a súa denuncia, abríndolle a causa nº 125.637. Era unha loita polo poder entre os franquistas. Por un lado os falanxistas. Por outro, os militares, no medio os requetés e monárquicos.

Pero, neste caso, aparecen tamén outras circunstancias. O xeneral Tella non só non avalaba as sacas, malleiras e mortes ao amencer polas gabias que practicaban os falanxistas da zona, senón que defendía algúns veciños, entre eles os seus caseiros, a familia do Piloto, a quen prohibira molestar por mor do Pepiño, e que acollía na súa casa presos políticos.

Aínda que, legalmente, os presos políticos non podían traballar para persoas privadas, esta era unha práctica común.

O xeneral Tella cae en desgraza.

Con presos políticos e con xente que necesitaba amparo, o xeneral Tella edifica o que chamamos hoxe Pazo de Adai, cando vén de gobernador militar para Lugo. Primeiramente traía aos presos dos cárceres de Lugo diariamente. Logo levantaron un barracón na mesma propiedade.

Os presos non só permanecían en semiliberdade senón que comían moito mellor do que o farían nas súas casas e, xa non digamos, na cadea. Todos devecían polo pantrigo con café co que almorzaban. Este trato exasperaba os falanxistas da zona e a Ramón Ferreiro en particular.

A súa muller, María do Carme Iglesias, distinguíase, igualmente, polo bo trato aos seus traballadores, axudando mesmo as familias dos presos lucenses.

O xeneral Tella é acusado de utilizar presos para beneficio propio. A outra acusación que aparece na causa, e da que o xeneral Tella se queixa de non poder nunca ver, era un expediente sancionador da Fiscalía de Taxas.

Denuncian que “na súa fábrica de fariña” se moía moito máis centeo e millo do que se declaraba, que non se cobraba a maquiña esixida aos labregos pola muiñada e que acaparaba fariña e grao.

Esa “fábrica de fariña” de gran produción da que fala o expediente, era un muíño situado no río Chamoso preto de Adai. Cantas veces o Pepiño dos caseiros de Boelle foi cun ferrado de millo ao lombo a moer ao muíño dos Tella!

Estamos na época da cartilla de racionamento e do estraperlo e ao xeneral Tella acúsano de facer estraperlo co gran e coa fariña utilizando coches militares para carrexalo.

Pode sorprenden que, co apuradas que ían as causas, o Tribunal de Honor separara o xeneral Tella do Exército logo de marchar de Lugo e non antes, e recibir os máximos honores coa Gran Cruz, e que as acusacións tamén estivesen asinadas por membros da Garda de Franco de Burgos e Valladolid.

Dáse tamén a circunstancia de que o xeneral Tella, meses antes de comparecer ante o Tribunal Militar de Honor, tivese un misterioso accidente de automóbil no que se salva de milagre. Agora coñécese que foran os propios falanxistas de Lugo, mandados por Ramón Ferreiro, os que executaron o atentado.

O 16 de agosto de 1942, nunha cerimonia relixiosa organizada polos carlistas diante da basílica de Begoña en Bilbao para honrar os seus caídos, presidida polo xeneral Varela, ministro do Exército, xefe e amigo seu, un grupo de falanxistas provoca un sanguiniento incidente do que o xeneral Tella sae tamén vivo de milagre.

Os falanxistas lanzan dúas bombas contra os militares, sen que logren alcanzalos pero si matan numerosos carlistas.

A autoría adxudicóuselle a Juan José Domínguez Muños, dirixente do Sindicato Español Universitario (SEU). Na súa axenda atopáronse os nomes dos diplomáticos alemáns militares en España e, logo de morrer fusilado o 2 de setembro, o propio Hitler condecorouno coa Cruz da Aguia alemá, o que demostraría a implicación dos nazis neste atentado.

Varela escribelle unha carta de dimisión a Franco na que arremete contra os falanxistas e lle demanda ao ditador a formación dun “gobierno de autoridade para rectificar os erros do pasado”. O que significaba formar un gabinete coa maioría de monárquicos.

Tella e outros xenerais africanistas apoian as demandas de Varelita, así que os seus problemas non eran as taxas senón os falanxistas e o propio Franco. Xa en plena guerra, tanto Tella coma o seu superior, o xeneral Varela, Varelita, chocaran con Franco.

Franco foinos apartando e desfacéndose deles, como fixo con outros moitos, como o xeneral Mola, compañeiro de alzamento nun accidente nunca aclarado; pero o xeneral Varela non só era dobremente laureado, co que iso significaba de prestixio, senón o único xeneral que chegara ao cargo desde soldado. Semellaba que aqueles seus toques de corneta alá en Cádiz anunciaban grandes fazañas militares.

Así que o Pepiño de Boelle, convertido no Piloto, e o xeneral Tella profesábanlle parecida xenreira ao xeneral Franco e, aínda que pode semellar paradoxal, os dous perseguían o mesmo, acabar con el.

No mes de novembro de 1940 púxose en marcha en Londres a operación Cabaleiros de San Xurxo, dirixida polo axente do MI6, Ian Fleming que, cando se retira, instalado en Xamaica, é o autor de James Bond, Axente 007.

Pero até daquela ten a encomenda de primeiro ministro británico, Winston Churchill, de tratar, de depoñer a Francisco Franco do seu posto e reinstaurar a monarquía na persoa de don Xoán de Borbón. De non conseguilo, sería suficiente con que lograsen arretar a Franco para que non entrase en guerra ao lado de Alemaña.

A opción de “coroar o Príncipe Xoán” era considerada tamén desde o outro bando. Hitler propúxolle ao xeneral Agustín Muñoz Grandes, xermanófilo e crítico con Franco, que esculcara a disposición do príncipe Borbón a colaborar co Terceiro Reich. Ao seu mariscal Hermann Göring pediulle unha lista de “50 xenerais de peso que crean na vitoria de Alemaña”.

Era a mesma manobra da Gran Bretaña, só que os alemáns quedaron na tentativa e os ingleses foron adiante coa operación San Miguel e San Xurxo.

A comezos de decembro de 1940, o goberno británico depositou na sucursal neiorquina do SBC unha suma inicial de dez millóns de dólares e estableceu o prazo de seis meses para avaliar os resultados da operación en marcha.

En abril de 1942, o total desembolsado polo goberno británico en concepto de subornos ascendía a 13 millóns de dólares.

A operación principiaraa o xeneral Kindelán, monárquico, por suposto, con Xoán March, o banqueiro mallorquino que financiara o paso de Franco de Marrocos á Península ao comezo da guerra.

Agora, March latricaba que a Franco “pegóuselle o dedo ao gatillo e non só rematou coa ideoloxía republicana, senón que quere acabar con todos aqueles que poidan sustentala”. Os March, coma outras grande familias da oligarquía española, non se movían por ideais ou por política, senón por intereses, por negocios.

Foi March o encargado de contactar e de subornar unha trintena de xenerais, entre os que se atopaba o ministro do Exército, xeneral Varela e o seu amigo e subordinado Heli Rolando de Tella.

Franco, coñecedor das intencións dos conspiradores, pois o propio Kindelán pídelles, o 15 de decembro de 1941 nunha sesión do Consello Superior do Exército, que “con todo o respecto, mude o rumbo da política exterior”, move ficha e trata de achegarse aos aliados asinando un pacto secreto con eles, o mesmo que fixera con Alemaña.

Para contentar aos ingleses e congraciarse con eles e cos EE UU, Franco dita o decreto de Liberdade Condicional que lle permite a Xosé Castro Veiga saír da cadea de Carabanchel e volver á casa.

Por estas datas, concretamente en setembro de 1943, os ingleses dan por finalizada a Operación San Miguel e San Xurxo. Os servizos secretos británicos cualificárona nos seus informes como “brillante e altamente eficaz”; o que non relatan é como conseguen que Franco lles venda tanto volframio, baixo man, como aos alemáns, que era o quid do asunto. Os ingleses e March deixan de proporcionar máis diñeiro para subornar os xenerais españois. Non todos reciben as mesmas axudas. Sábese que o xeneral Kindelán foi premiado con máis de dous millóns de dólares e o xeneral Tella con medio millón de dólares. Suficiente para construír o pazo de Adai.

Como aos demais conspiradores, Francisco Franco sacouno do medio cando puido pois se non cobraran o mesmo, tampouco tiñan todos o mesmo poder no Réxime. No caso de Tella serviuse das denuncias e das intrigas dos falanxistas.

Aínda así, Franco mandoulle recado un ano que o fose visitar a Meirás. A contestación do Tella non deixou lugar a ningunha dúbida do seu carácter nin da súa xenreira: “Hai tanto camiño de Meirás a Adai, como de Adai a Meirás”.

Quen si visitou nalgunha ocasión aos Tella foron Xoán de Borbón e a súa muller María das Mercedes, á que lle gustaba moito pasear en burro polo predio. O Pol aínda lembra como no 1948, sendo un rapaz, llo levaba polas cabezadas.

Por culpa dos británicos, Heli Rolando volvía estar en Adai, xa co pazo rematado, e Xosé Luís Castro Veiga, na súa casa de Boelle, tan estartelada coma sempre, sen que o amo a arranxase, argallando como liberar a España da opresión franquista. Tentando organizar a guerrilla no centro da provincia de Lugo.

Primeira homenaxe a O Piloto no ano 1968

